

Kedy ste sa vybrali na Slovensko ?

Strýko sa vrátil z Budapešti s tým, že je tam teta Adela, že sa sama, bez strýka vrátila z koncentračného tábora. A že na mňa čaká, mám prísť za ňou, aby sme sa spolu vrátili do Košíc a ja potom do Prešova. Už naozaj neviem, akým povozom som sa do tej Budapešti dostala. Teta bývala u Editinej švagrinej, ktorej muž zahynul v maďarskej vojenskej pracovnej službe.

Repatriačné doklady vystavené v Budapešti (1945)

Ostala som tam veľmi krátko. Myslím, že som v Budapešti ani nikoho nevyhľadala – ani Martina, ani tetu Hertu. Teta Adela mi povedala, že teta Herta prežila, ale zahynul jej muž aj syn, oboch zastrelili, keď ich zobrali kopať zákopy na obranu Budapešti a oni už nevládali ani dvíhať lopatu. Teta vedela aj to, že Bárkányovci sa zachránili, bola s nimi celé tie roky v kontakte. Tak sme nasadli na nejaký hrozne preplnený vlak smerom na sever a asi jeden a pol dňa sme sa viezli z Budapešti do Košíc. Z tej mimoriadne neprijemnej cesty si pamätám hlavne to, že som chytila svrab. Dali mi na to po príchode do Košíc odpornú štiplavú masť, ktorá rýchlo zabrala.

Mali ste sa kam vrátiť ?

Tete nejaká známa, od nej oveľa mladšia žena v Košiciach zachránila garsónku a vrátila jej ju kompletne zariadenú s jej vecami a nábytkom. Tam sme sa nasťahovali. Došli sme tam niekedy na prelome mája a júna 1945.

Teta vedela, že jej muž neprežil ?

Nevedela, ešte sme naňho čakali. Uprostred leta už bolo jasné, že sa nevráti, ale veľa o tom nehovorila. To ani nebolo v jej povahe. Nevieam presne, kedy sa dozvedela, že zahynula Edita. Zároveň s tou smutnou správou sme sa dozvedeli aj podrobnosti. Nemci začali niekedy z jari 1944 sústreďovať košické židovské obyvateľstvo do akejsi tehelne pod holým nebom a tam sa dostala Edita so svojim mužom. Ona mala tridsaťtri rokov a jej muž Belo okolo štyridsiatky. Bolo tam ešte niekoľko takýchto pomerne majetných, vzdelaných, fyzicky zdatných židovských manželských dvojíc – lekári, inžinieri. Nemci im urobili lákavú ponuku: keď im zložia určitú dosť vysokú sumu peňazí, nevyvezú ich z Maďarska. Keď na to pristali, Nemci ich skutočne zobrali niekam neďaleko Miškolca a zriadili tam pre nich menší pracovný tábor. Istotne sa tam nemali dobre, ale predsa len to nebol koncentrák. Prežili tam vyše roka. Keď sa blížil front,

Nemci skôr, než odtiaľ odišli, všetkých týchto ľudí postrieľali. Je tam, na tom mieste, pomníček.